

Izhaja vsako drugo soboto.
Naročnina: 5 Din četrletno, 10 Din
polletno.

DELO

Uredništvo: Ljubljana, Šelenburgova
ulica 7/II. — Upravništvo: Ljubljana,
Prešernova ulica 54.

Javna dela in licitacije

Danes živimo v gospodarski krizi. To pomeni, da je delavnih prilik vedno manj, širi se brezposelnost, zaposlitev je nestalna, dnevno grozi odpust. Delovni pogoji se poslabšujejo, kar se izraža zlasti v znižanju mezd in ukinjanju odpovednih rokov. Borba za kruh postaja zlasti med delavci in nameščenci vsaki dan težja. Na drugi strani pojemlje kapaciteta produkcije, obrati skrajšujejo svoje delo, zmanjšujejo stroške, odpuščajo delavstvo, ustavljajo obratovanje.

V tej situaciji igrajo zelo važno vlogo javna dela, t. j. uveljavljanje javnih korporacij na polju produkcije in ustvarjanja delovnih prilik. V gospodarskih krizah, ko zasebna podjetnost miruje in živalari, je treba, da zlasti država, srez, občine, samoupravne korporacije posvečajo prav posebno pažnjo organizaciji in izvedbi javnih del. Moremo imeti dvoje vrste javnih del: normalna in redna javna dela, katera zahteva nujna potreba in katera se ne odložljiva, ako hočemo preprečiti večjo škodo. Taka javna dela se morajo izvrševati tudi v časih, ko ni gospodarskih in socialnih kriz. Drugo vrsto javnih del tvorijo zasilna, izredna javna dela, katera bi bila drugače odložljiva, ne da bi nastala škoda, a se vendarle izvajajo, da se ublaži kriza. Zasilna javna dela so močno sredstvo za zmanjševanje brezposelnosti, ona predstavljajo tkzv. produktivno podpiranje brezposelnosti. Seveda so taka zasilna javna dela le do gotove meje mogoča, ker je jasno, da gospodarska kriza povzroča tudi krizo državne in drugih javnih korporacij; da postajajo njih sredstva omejenjša, zlasti ako se zbirajo iz rednih državnih dohodkov, iz davkov in pristojbin.

Javna dela te in druge vrste so del narodno-gospodarskega življenja, regulator v gospodarskem in socialnem življenju. Javna dela imajo važno gospodarsko in socialno funkcijo. Ona niso samo sebi namen. Imeti morajo pred očmi širše, javne interese. Zato na javna dela ne smemo gledati iz vidikov stroge ekonomije in štednje. V javnih delih moramo iskati koristne socialne in gospodarske učinke. Socialni učinki morajo blagodejno vplivati na nameznega človeka, gospodarski pa na privredni svet.

Tudi javne korporacije morajo pri svojem uveljavljanju štediti, kajti tudi njih viri niso neusahljivi. Toda ta štednja mora imeti povsem drug značaj, kakor v zasebnem pridobivanju, dejanjih in nehanjih. Danes, v času gospodarske krize pogrešamo zakon, kateri bi enotno po zdravih socialnih in gospodarskih načelih urejeval vsa javna dela, da bi se na ta način doseglo sistematično in res učinkovito reguliranje socialnega in gospodarskega življenja. Predvsem je gotovo napačno, ako javna dela in dobave niso koncentrirane, ako se oddaje in dobave ne vrše iz enega mesta. Razmetanost v tem pogledu je skrajno škodljiva. Niso upoštevana enotna načela, ni sistematičnega pregleda ne o obsegu del, ne o pravični porazdelitvi del na posameznike in na posamezne kraje. Razna mesta ne morejo dovolj učinkovito in dosledno uveljavljati socialne tendence, katera naj javna dela zasledujejo. S tem mi rečeno, da je javna dela in dobave treba centralizirati na enem mestu v državi. To zlasti pri naših prilikah ne bi bilo koristno, ker so razmere tako mnogovrstne. Vendar pa se nam zdi, da bi bilo v interesu smotrene organizacije javnih del, ako bi bila centralizacija izvedena po banovinah vsaj za večja javna dela. Ni potrebno, da so vsi detajli centralizirani, zadošča, ako ima centrala možnost uveljaviti vsaj splošna načela. Centralizacija javnih

del dežave, banovin, občin, srezov in drugih javnih korporacij bi predstavljala močno gospodarsko edinico, katera bi bila sposobna, da vsestransko uveljavlja socialne in gospodarske funkcije, katera naj imajo javna dela.

Pri oddaji javnih del in pri javnih dobavah je treba storiti vse, da se prepreči izkoriščanje gospodarske in socialne krize. Ta nevarnost leži predvsem v stremljenju in v praksi, da se dela oddajajo najcenejšemu ponudniku. Ta praksa ni zdrava. Ona ima za posledico padanje mezd, zmanjševanje kupne moči delavstva. — **Najnižja cena gre normalno na račun mezd, ker mezde predstavljajo največji del režije.** Socialno pravična je oddaja onemu ponudniku, kateri je dosegel tkzv. aritmetično povprečnino vseh ponudb. Ta princip pomeni stabilizacijo mezd na zdravni višini in preprečuje pretirano licitiranje navzdol na škodo mezd in pa tudi na škodo kapitalno manj močnih podjetij.

Pokret stavbinskih delavcev

Drugi veličasten shod stavbinskih delavcev.

Odsek stavbinskih delavcev Narodno strokovne zveze je sklical v nedeljo 3. maja člansko zborovanje v dvorano OUZD v Ljubljani. Člansko zborovanje se je pretvorilo v velik shod stavbinskih delavcev. Dvorana je bila nabit polna, kar je dokaz, da stavbinsko delavstvo pravilno pojmuje sedanji čas in pa organizacijo.

Zborovanje je otvoril predsednik odseka tov. Galjot, ki je pozdravil zborovalce in obrazložil pomen sestanka, nakar je podal besedo tajniku tov. Kravosu. Tov. tajnik je v nadenournem govoru orisal položaj stavbinskega delavstva in pojasnil motive, ki so pripravili stavbinske delavce, da so se oprijeli organizacije in s tem segli po samopomoči za zboljšanje mizernega položaja. Obrazložil je spomenico, katero je odsek poslal delodajalcem in povedal o poteku prvega razgovora med zastopniki delavcev in delodajalcev. H koncu je še kritiziral postopanje marksistov, ki za stavbinske delavce niso vedeli vse dotlej, da jih ni pričela NSZ organizirati. Ker pa marksisti nočejo nobenega enotnega pokreta, so pričeli s protiajitacijo in napadi na NSZ organizirati stavbinsko delavstvo tudi v svoji organizaciji. Stavbinsko delavstvo jih pa pozna in je že na prvem sklicanem sestanku obračunalo z njimi. Zalostno, toda resnično je, da so ravno marksisti oni, ki cepijo enotne pokrete in razbijajo enotnost delavstva. Pri tem se pa poslužujejo tudi takih psovok proti nacionalizmu, da bo treba enkrat res temeljito obračunati z njimi.

Kot drugi govornik je nastopil viharo pozdravljen predsednik NSZ tov. Rudolf Juvan, ki je v lepih besedah pojasnil pomen in namen NSZ in se tudi dotaknil položaja stavbinskega delavstva. Govornik je obrazložil dalje tudi splošni delavski položaj in zaključil svoje izvajanje s konstatcijo, da more rešiti delavsko vprašanje le strokovna organizacija, katero pa morajo delavci z vso svojo močjo podpreti. V današnjem času ima ravno nacionalna organizacija največ pogojev, da uspešno brani interese delavstva.

Stari borec v vrstah nacionalnega delavstva tov. Rudolf Pregarc, zidar, je povedal, kako je prišlo do ustanovitve NDO v Trstu. Izvajal je: »Leta 1907 smo bili še vsi v eni organizaciji in sicer marksistični, v kateri pa se nismo dobro počutili, ker so nas sodruzi nemške in italijanske narodnosti vedno žalili. Kakor smo bili za prve »windischer«, tako smo za druge bili »sciavi« in so nas grdo gledali, če smo v svojem domu govorili materinski jezik. Mi smo potrpežljivo požirali psovke in čakali, da se položaj zboljša, da bodo sodruzi uvideli, da smo

tij. Tudi ako ostanemo pri principu najnižje ponudbe, bi morali brezpogojno analizirati mezde, katere plačujejo posamezni pomočniki.

Javne licitacije morajo vsestransko blagodejno vplivati. V praksi vidimo, da so le posamezniki vedno v srečnem položaju, da dela dobijo, dočim imajo drugi le stroške, pri oddaji del pa odidejo praznih rok, dasi je njih ponudba socialno in gospodarsko zdrava, a le slučajno neznatno višja. Gospodarska moč teh »smolašev« pada, oddaje del se monopolizirajo in oni, kateri ima monopol, ga skuša socialno in gospodarsko izkoristiti. Pri tej akciji ga podpira gospodarska kriza in nevidevnost onih javnih faktorjev, kateri bi bili po svoji poziciji poklicani, da store vse, da posamezniki ne žive predobro na račun gospodarske krize, na račun brezposelnosti, na račun nizkih plač in drugih socialnih grozot.

Danes imajo javna dela svoj poseben pomen; izpolnjevatvi morajo socialne in gospodarske funkcije. O tem bi morali bolj premišljevat.

vsaj kot internacionalci vsi enaki. Pa nismo dočakali tega, pač pa nasprotno. V velikem gledališču Politeama Rossetti se je sklical javen shod marksistov. Tega se je udeležilo tudi približno 6—700 slovenskih delavcev. Ze pred otvoritvijo sem imel priliko poslušati voditelje marksistov, kakor n. pr. poslanca Pitacca in druge, ki so se zgražali, da bo govoril tudi »sciavo« Kopač. In ko je imel dobiti sodrug Kopač besedo, je nastal halo in lom. Italijanski in nemški sodruzi so navahili na »windischerje« in »sciave« in jim niso dovolili govoriti. Nas je to spametovalo. Na moj poziv se je ves slovenski element odstranil in v sprevodu smo šli v prostore trgovskega doma v ulico Sv. Frančiška. Nad 600 nas je korakalo v sprevodu. V domu smo se dogovorili, da nikoli več k marksistom, ki ne znajo spoštovati našega jezika in pljujejo na naš narod. Spontano je izšla misel po ustanovitvi svoje lastne narodne strokovne organizacije in par dni nato smo imeli Narodno delavsko organizacijo, ki je današnja NSZ. In kakor v takratnih časih, tako tudi danes pljujejo isti ljudje na naš narod in svoj materni jezik. Pri njih je vse preje nego naš človek. Oni so hlapci Nemcev, katerim še danes ližejo pete in se hodijo v trumah klanjat Dunaju in Gradcu. Naš jugoslovenski delavec mora s temi ljudmi obračunati. Dovolj smo zreli, da vzamemo tudi delavsko politiko v svoje roke. Na svoji zemlji bodimo svoji gospodarji, ne tujevi sužnji.« Viharen aplavz je dobro pokazal, da so zborovalci pritrdili staremu nacionalnemu borenju.

Mlad delavec Čotič je spregovoril par iskrenih besed in pozval tovariše v organizacijo, ki mora postati jaka, če hočemo, da bo nje delo uspešno. Potem je predsednik tov. Galjot zaključil krasno zborovanje s pozivom, da se lahko takoj organizirajo oni, ki so prišli k zborovanju kot prijatelji in še niso organizirani.

Po zborovanju se je vpisalo v organizacijo nad 50 novih članov.

Za kranjske klobase in vino

Na drugem mestu poročamo o tožbi, ki so jo naperili odpuščeni delavci proti tovarni čevljev Erik Krisper v Ljubljani. O razpravi sami tukaj ne mislimo pisati, pač pa o nečem drugem. Na razpravi je lastnik tovarne predložil sodniku med drugim tudi račun, ki ga je plačal za pojedene klobase in vino. Zadržuden je sodnik vprašal, čemu so se delile delavcem klobase in vino. G. Krisper je pojasnil, da so se jim delile klobase zato, ker so delali do 10. zvečer. Delavci so delali od 7. do 12. in od

Ustanovitev prosvetnega odseka

Stavbinski delavi so si ustanovili svoj prosvetni odsek z namenom nuditi članstvu čimveč izobrazbe. Prosvetni odsek vodita tov. Pregarc in Furlan. V prosvetnem odseku se je takoj sestavil tudi dramatični odsek, ki prične v kratkem študirati igro, s katero bo nastopil že jeseni. Odsek poziva stavbinske delavce, da se prijavijo v dramatični odsek. Javiti se je pri tov. Furlanu v tajništvu NSZ, palača Delavske zbornice.

Marksisti in stavbinski delavci.

Gospodje sodruzi so se po velikem uspehu na prvem zborovanju stavbinskih delavcev, ki so ga imeli v prostorih Strokovne komisije, kjer so izvolili odbor iz dveh članov in si enega celo izposodili pri nas, vrgli na resno delo, da organizirajo stavbinske delavce. V svojem »Delavcu« kuha sedaj jezo zeleničarski tajnik sodrug J. St., ker je bil najbrže on tisti sloviti tajnik, ki je na prvem sestanku doživel fiasko in mu še tako lepa beseda ni pomagala, da bi naše ljudi preslepil. Nas prav nič ne bi brigalo, če bi gospodje marksisti pri svoji agitaciji bili dostojni, pa niso. Ker drugače ne gre, so vrgli v svet besedo »akordanti« in očitajo tem akordantom, da so izmoggavali delavce. Prikrto pa bi radi vrgli blato na naše vodilne moze, pa ne bo uspelo. Kdor pozna naš odbor, ta ve, da med njimi ni onih, ki bi socijem dobrodošli. Naš odbor je bil prvi, ki je stavil v spomenici delodajalcem zahtevno po odpravi akordnega dela in kdor je bil na prvem razgovoru z delodajalci, je imel priliko slišati, kako so ti možje obsojali akordno delo in one, ki so navdušeni za metode, kakršne opisuje »Delavec«. Nam se zdi, da vpijejo marksisti »primite tatuz« zato, da zakrijejo one, ki so pri njih, ker se boje obsodbe poštenega delavstva. »Delavec«, ki piše o teh akordantih jih prav dobro pozna in ve, da si ne upajo med poštene delavce, zato so ostali pri gospodu J. St. Kdor pozna marksiste, jim ne bo verjel, da bi se res ne pregrešili proti zakonu o umazani konkurenci, o pa še kako radi. Da bi nam pa oni pošiljali ljudi, je verjetno. Še na vsakem sestanku smo jih videli, videli smo jih še več, videli smo takega odposlanca, ki je imel celo spisan govor na papirju, pa si ga ni upal prebrati, ko je videl navdušeno množico in ko je slišal obračunavanje z marksisti.

Halo-halo radio Ljubljana

Marksisti so imeli velikansko zborovanje stavbinskega delavstva v Sp. Šiški in v Bizoviku. Na tisoče ljudi se je tlo v gostilniški sobi. Nastopali so najodličnejši prvaki in ljudje so ginljivo jokali. Najimpozantnejši je bil shod — javen shod, prosimo, — v Bizoviku. Radio poročevalec je naštel celih 15 ljudi in govornika povrhu. Nadebudni govornik je povedal, da narodnjakarji ne morejo doseči uspehov, ker je pri njim — strmite prosim — članarina premajhna in se ne da nič z malo denarjem napraviti. Dobil je prompten odgovor. Narodnjakarjem ni potrebna visoka članarina, ker je ne pošiljajo na Dunaj, Budimpešto, Amsterdam itd. Vsaka perica ostane doma za domače ljudi, tujce pa ne futrajo in odtod lahko izhajajo z malo članarino. Tudi se druge litanijske slišali sodruzi in velikanski javen shod je bil zaključen. Ta imeniten shod je tako važen, da ga po radiu oddajamo naprej.

Radio-poročevalec.

pol 13. do 22. ure, tedaj skoro po 14 ur dnevno in zato jim je tovarna prav velikodušno dala vsakemu po 1 klobaso in četrt litra vina, delavkam pa osminko vina. Navadno je delavec, ki prinese pijačo v tovarno, takoj odpuščjen, v tej tovarni pa smo videli, da celo tovarnar sam deli pijačo delavcem. Pijačo je res delil, ne pa 50 odst. doklade za nadurno delo. Delavci so si poiskali pravico. In našli so jo. Kajti poleg klobas in vina imajo delavci sedaj po zaslugi NSZ plačano tudi čezurno delo!

Zakon o soc. zavarovanju

Znano je, da je ministrstvo za socialno politiko že pred daljšim časom izdelalo osnutek novega zakona o delavskem zavarovanju. Ta osnutek je bil razposlan vsem interesiranim delavskim in delodajalskim organizacijam s pozivom, da priobčijo svoje pripombe in predloge.

O reformi delavskega zavarovanja se je pričelo govoriti takoj po 6. januarju, ko so morale vtihniti politične strasti in druga demagoška uveljavljanja. Potreba po reformi delavskega zavarovanja je podana predvsem v nujnosti, da se uvede tudi starostno in invalidsko zavarovanje. Ta potreba postaja vsak dan nujnejša. Čim večja in ostrejša je gospodarska kriza, tem bolj so potrebne razne socialne mere, da se ta kriza ublaži. Eno najučinkovitejših sredstev je pa ravno zavarovanje. Gospodarske krize nujno zahtevajo organizirano samopomoč na principu vzajemnosti; kriza zelo oslabi posameznika, manj pa oslabi celoto. Skupne sile celote so sposobne, da pri dobri volji in tesni strnjivosti premagajo tudi najtežje krize, posameznik pa podleže.

Osnutek reforme je imel en glavni namen: da dá možnost pocenitve zavarovanja za slučaj bolezni in nezgod ter da na ta način omogoči uvedbo novih panog zavarovanja brez novih občutnejših bremen. Osnutek reforme je to v načelu dosegel. Predvideno je stabiliziranje bolniško-zavarovalnih prispevkov na osnovi 5% premije, mesto dosedanje 6% premije. Premija za starostno in invalidsko zavarovanje bi znašala 3%, kar znači, da bi se skupna bremena zvišala za 2%, od katerih odpade 1% na delavca, 1% pa na delodajalca. Delavci so kljub težkim socialnim prilikam, v katerih žive, pripravljeni, da pristanejo na to povišanje socialnih bremen, delodajalci pa trdijo, da bi to povišanje pomenilo resno ogrožanje gospodarstva. — V Sloveniji bi te osnove v praksi pokazale približno sledečo sliko. Bolniško-zavarovalni prispevki bi se znižali za 8 milijonov Din, novi prispevki za starostno in invalidno zavarovanje pa bi znašali 22 milijonov dinarjev. To pomeni, da bi nova obremenitev znašala le 14 milijonov Din ali za delavce Din 7 milijonov, za delodajalce pa tudi Din 7 milijonov. Pri povprečju

od 95.000 zavarovancev to znači, da bi naše gospodarstvo za vsakega delavca plačalo letno Din 80.— za njegovo starostno preskrbo. Ta znesek ne more ogražati gospodarskega obstoja in razvoja posameznega podjetja, ta znesek gotovo odtehta koristi zavarovanja, za ta znesek je brez dvoma delavec na leto premalo plačan, vrednost in koristnost njegovega dela je mnogo večja. Ker starostno zavarovanje ne more takoj nuditi in pripraviti rent in pokojnin, bi se premije celih pet let zbirale na kapital in šele po petih letih bi stopile prve dajatve v veljavo. To pomeni, da bi zavarovanje v petih letih nabralo 110 milijonov dinarjev; od tega zneska bi se moglo v obče koristne svrhe vsako leto investirati najmanj 75%.

Reforma zakona je in mora biti s stališča delodajalcev absolutno sprejemljiva, zlasti kar se tiče njene finančne strani. Žalibog pa na tej strani ni videti dobre volje. Poslodavci skušajo reformo zakona prikazati v obliki, katera naj ne bi bila sprejemljiva. Trdijo, da bi novi zakon pomenil novo obremenitev za ca. 250 milijonov dinarjev, kar je za najmanj 50% pretirano. Z reformo ne morejo biti zadovoljni delavci, ker jim ta v prav znatni meri skrčuje današnje dajatve v bolniškem in nezgodnem zavarovanju. Tu bo potrebna korektura na boljše v taki izmeri, da bo poslabšanje znosljivo. Poslodavci trdijo, da bi sedanje besedilo zakona v praksi povzročilo ne 5%, pač pa 7% premijo. Ta trditev ne drži. Sedanje besedilo osnutka bi zahtevalo največ 5% premijo, pri količkah dobrem gospodarstvu pa bi premija padla izpod 5%.

Delavstvo nadaljnji razvoj usode delavskega zavarovanja z nestrpnostjo pričakuje. Mnenja je, da ne more biti več tehtnih pomislekov, da se delo na uveljavljanju starostnega in invalidskega zavarovanja ne bi nadaljevalo. Vsak dan zamude pomeni dan izgubljenih nadej delavstva na starostne rente in pokojnine. Kriza pritiska; ako ne bo dobro organizirane vzajemne samopomoči za socialno šibke sloje, bo kriza vsak dan katastrofalnejša.

Strok. pokret dimnikarskih pomočnikov

Dimnikarski pomočniki pristopili k NSZ.

Strokovna organizacija dimnikarskih pomočnikov za Dravsko banovino je imela v nedeljo 14. maja svoj občni zbor v tajništvu NSZ. Občnega zbora se je udeležilo ljubljansko članstvo skoraj polnoštevilno, zastopani so bili tudi zunanji člani po svojih delegatih. Občnemu zboru so prisostvovali tudi zastopniki Zadruga dimnikarskih mojstrov in sicer načelnik g. Udovič in g. Rogelj ter tajnik NSZ tov. Kravos.

Občni zbor je otvoril in vodil g. Juh, ki je pozdravil vse prisotne ter podal kratko predsedniško poročilo. Tajnik tov. Rus je podal obširnejše tajniško poročilo, iz katerega je bilo razvidno, da proslavi organizacija letos svojo 10 letnico obstoja in da je skozi vsa leta uspešno poslovala. Tudi zadnje poslovno leto je organizacija uspešno delovala. Po blagajniškem poročilu, katerega je dal tov. Pintarič, je nadzornik tov. Križanič poročal, da je nadzorstvo pregledalo blagajno in knjige ter našlo vse v najlepšem redu, nakar je bil podan blagajniku obsolutorij.

Tajnik tov. Kravos je prečital nova društvena pravila, po katerih se organizacija vključuje v Narodno strokovno zvezo in postane nje sestavni del. Občni zbor je pravila odobril brez debate in soglasno.

Pri volitvah novega odbora je bil izvoljen naslednji odbor: predsednik Franc Juh, odborniki Joško Rus, Pintarič, Petelinšek, Kumer, Jeglič, Petek, Dimic, Križanec in Fermentin.

Načelnik zadruga g. Udovič je pozdravil občni zbor v imenu zadruga in mu želel obilo uspeha ter izjavil, da ga veseli lep napredek organizacije. Želi složnosti med organizacijo in zadrugo, kar vse bo imelo le dobre posledice za dimnikarski stan.

Tajnik tov. Kravos je pozdravil občni zbor v imenu NSZ in izrazil svoje

veselje, da so se tudi dimnikarski pomočniki enkrat odločili pristopiti v matico, ki bo za svojo novo organizacijo skrbel za vso pažnjo. Govoril je potem o spomenici, ki jo je organizacija vložila na zadrugo in prečital došli odgovor zadruga ter pri tem izrazil prepričanje, da bo zadruga gotovo uvidela upravičenost stavljenih predlogov in jih rešila v splošno zadovoljstvo pomočnikov. Članom organizacije je dal par lepih navodil, kako naj delavec čuva svojo dostojanstvo in kako naj skrbi za svojo izobrazbo in napredek. H koncu je čestital novoizvoljenemu odboru in mu želel obilo uspeha.

Občni zbor, ki je trajal vse dopoldne in pokazal visoko disciplino dimnikarskih pomočnikov, je zaključil tov. Juh in ponovno pozdravil zborovalce.

Po občnem zboru se je vršil razgovor o proslavi desetletnice in se je sklenilo, da se izvrši ta proslava tiho in interno.

Naše nove tovariše, dimnikarske pomočnike, iskreno pozdravljamo v svoji sredi in jim želimo, da bi se pri nas počutili res tovariško in bratsko.

Strokovna organizacija dimnikarskih pomočnikov.

Sporočamo članstvu, da smo se s sklepom občnega zbora pridružili pokretu nacionalnega delavstva in pristopili glasom pravil v Narodno strokovno zvezo. Naša organizacija ima odslej svoj lokal v tajništvu NSZ, palača Delavske zbornice, vhod na Miklošičevi cesti, kjer je knjižnica, II. nadstropje. Člani, ki rabijo kako informacijo, naj se zglasijo pri tajniku NSZ. Vsak naš član bo prejemal odslej redno naš list »De-lo«, v katerem bo tudi rubrika za nas in bomo v njej objavljali svoje društvene vesti. Pozivam vse članstvo, da se večkrat potruji v tajništvo, kjer bo imelo priliko seznaniti se z vodstvom in člani NSZ, katere sestavni del je.

Lep napredek naše organizacije v Trbovljah

Naš rudar, ki pozna samo trdo življenje, ki ne pozna solnca in ne belega kruha, naš rudar, ki je bil igrača v rokah vseh in dostopen lepim besedam in še lepšim frazam, da pride iz Amsterdamu in Moskve in Kine boljši kruh in lepše solnce, ta rudar, ki je bil duševno zaslužjen po tujski internacionali, je spregledal. Spregledal je in videl, da dolgotrajne obljube nikoli niso postale dejanja in da je postal žrtev fraz in demagogije. In napravil je obračun, temeljit obračun z onimi, ki so imeli na jeziku samo besede, dejanj pa nobenih. Obračunal je tako, da je zapustil demagoge in si našel voditelje, ki ne govore samo, ampak tudi delajo. Priključil se je pokretu Narodno strokovne zveze.

V vsem svojem početku je Narodno strokovna zveza pokazala, da je organizacija dejanj, kajti že prvi koraki podružnice NSZ v Trbovljah so bili uspešna polni. Niso zaman šle deputacije v Beograd. Niso zaman obiskale ministre in jim povedale, da prihajajo v imenu lačnih in raztrganih rudarjev, niso zaman prosile pomoči. Nobena pot naših rudarjev in njihovih zastopnikov v Beograd ni bila zaman. Vedno so našli vsa vrata odprta in povsod se jih je sprejelo dostojno in z veseljem kot avantgardo čiste nacionalne ideje.

Pred veliko nočjo je beda dosegla vrhunec. Medtem ko so se drugje pravljale potice in piruhi, je prišla v Trbovlje vest, da se delo sploh ustavi in bodo delavci imeli dolgo veliko noč, dolge velikonočne počitnice. In zajokale so matere in ž njimi nedolžni otročiči. Na veliko noč ne bo potic, ne piruhov, še črnega kruha bo primanjkovalo. In takrat, v tej največji bedi je narod rudarski uprl svoj pogled v NSZ in iskal pomoči. In NSZ je šla na delo, obiskala ministre, šla k banu, šla k trboveljski družbi, povsod so romale deputacije in prosile in rotile, naj se ne pusti rudarje žive v grob. In smelo smemo trditi, da je ravno NSZ ona, ki je največ pripomogla, da se je delo v revirjih pričelo in da se bližajo boljši časi.

Ni demagogija in ne reklama, če to javno pribijemo. Kdor pozna naše delo, nam bo sam to pritrdil. Rudarji sami so nam prav na poseben način pritrdili s tem, da so trumoma pristopili k naši nacionalni organizaciji.

In ni bilo samo tega uspeha. Šli smo še naprej. Potrkali smo znova na vrata TPD in prosili podpore. Ne za rudarje, za njih gladne otročičke smo prosili, za njih izstradane žene smo prosili. Mi smo bili prvi, ki smo zahtevali od II. rudarske skupine, da pristopi k dejanjem in napoti na TPD spomenico, da se prizna rudarjem podpora. Tudi sami smo poslali naše delegate h generalnemu ravnateljstvu TPD v Ljubljano in prosili za podporo. Šli smo tudi h gospodu banu in ga prosili, da priporoči našo pro-

šnjo. In gospod ban je pokazal svojo ljubezen do rudarja in zastavil svojo besedo pri TPD in tudi sam naklonil rudarjem večjo podporo.

Ni bila velika podpora, ki so jo prejeli rudarji. Mala, premala je bila, da bi poplačala velike dolgove rudarjev in popolnoma nasitila na tisoče lačnih želodcev, toda tudi še tako mala podpora je v težkih časih dobrodošla. Rudarji so bili za njo hvaležni in hvaležni so se izkazali onemu, ki jim je te podpore pridobil.

Narodna strokovna zveza je v zadnjem času dokazala, da je voljna pomagati trpečemu rudarju tako kot ni doslej še nihče pomagal. In rudarji ji zaupajo. Trumoma pristopajo v nje vrste hoteč tako zasigurati sebi in družinam lepšo in svetlejšo bodočnost.

Našim nasprotnikom seveda to ni všeč, da jim je rudar, ki je v svoji notranosti iskren jugoslovanski nacionalist, pokazal hrbet in ž njimi obračunal. Na tega rudarja, kateremu so prej peli hvalospeve in ga dvigali v nebesa, je naenkrat padlo blato. Na njega padajo psovke, najumazanejšje psovke, njega se psuje in žali, toda rudar ima trdo kožo in je prestal mnogo hudih bojev tako, da se vsaka beseda ne prime. Gorje, če bi hotel odgovoriti na vsako žalitev. Težko bi srbelo one, ki bi dajali obračun za fašiste, morilce in kar je še takih izbranih cvetk, s katerimi pitajo nasprotniki nacionalizma naše rudarje.

Rudarji in Narodno strokovna zveza odgovarjajo za vse žaljivke samo z delom in uspehi.

Zadnji uspeh delegacij NSZ v Beogradu je ta, da se je pri ministrstvu za šume in rude imenovala komisija, ki ima nalogo ustanoviti zvezo rudarskih podjetij za trgovino z domačim premogom. Namen te zveze bo, da predvsem omeji uvoz tujega premoga in organizira domača tržišča in organizira prodajo domačega premoga povsod tam kjer so doslej rabili premog iz inozemstva.

To je ponoven dokaz, kako uspešno deluje Narodno strokovna zveza za interese rudarjev. Narodno strokovna zveza je na zmagovitem pohodu v Trbovljah. Njene vrste se iz dneva v dan gajačo in ne bo dolgo, ko bo vse, kar je poštenega, v taboru NSZ, ki edina lahko z uspehom štiti interese delavstva.

V Trbovljah je narodno delavstvo obračunalo z zastopniki delavstvu škodljive internacionale. Generala tega pokreta sodrug Arh in Pliberšek sta ostala brez armade. Armada je sprevidela, da je Amsterdam predaleč, da bi mogel koristiti našemu delavstvu.

Kdor sledi našemu lepemu razvoju v Trbovljah, si je že na jasnem, da je bodočnost v rokah jugoslovenskega nacionalnega delavstva.

Shod narodnih rudarjev v Trbovljah

Podružnica Narodno strokovne zveze je pripravila v zadnjem času več zborovanj in shodov, ker želi biti v stalnih stikih z rudarji. O vseh shodih in zborovanjih ne mislimo pisati, ker bi morali izdati poseben list. Ne moremo pa preko veličastnega shoda, ki se je vršil v ponedeljek 4. maja v Trbovljah.

Nablito polna dvorana pri Fortecu je zopet pokazala, da rudarji zaupajo novemu nacionalnemu pokretu v Trbovljah in da hočejo slišati svoje voditelje, odtod navaden pojav, da je vsak shod NSZ sijajno obiskan.

Na shodu je kot prvi govoril predsednik podružnice tov. Miha Koren, ki je v lepih besedah podal poročilo o uspehih delegacij NSZ, ki so bile v Beogradu in Ljubljani. Brez vsake potvorbe ali demagogičnih fraz je orisal pota delegacij, ki so se resno trudile pridobiti rudarju čim večjo pomoč. NSZ si je svesta, kaj hoče in kaj dela, potrebno pa je, da jo rudarji sami podprejo in vstopajo v nje vrste, ker le na ta način

je zasigurano, da bodo bodoči uspehi še večji. Besede predsednika so zborovalci vzeli z velikim navdušenjem na znanje.

Kot drugi je nastopil predsednik Izvrševalnega odbora NSZ tov. Rudolf Juvan iz Ljubljane. Tov. Juvan je predvsem pozdravil zbrane rudarje in izrekel veliko zadovoljstvo nad sijajnim napredkom in uspehom podružnice NSZ, ker vidi, da je ta napredek le v korist rudarjev samih. V svojem daljšem govoru je tov. Juvan posebej naglašal globoki socialni čut bana dravske banovine dr. Draga Marušiča, ki je vselej pokazal dobro voljo pomagati trpečim. Rudarji in ž njimi NSZ so dolžni gospodu banu vsvojo zahvalo za njegovo res očetovsko skrb. (Dolgotrajno odobravanje vseh navzočih). Govornik je dalje obljubil rudarjem tudi vso podporo centrale NSZ, ki pazljivo sledi razvoju dogodkov v revirjih in vselej tudi takoj stori potrebne korake v zaščito rudarjev in njihovih družin. Za-

hvaljujoč se vsem, ki so pripomogli, da se NSZ med rudarji tako sijašno razvija, je predsednik Juvan zaključil svoj govor.

Predsednik podružnice tov. Koren je potem še sporočil, da je NSZ sklenila ustanoviti v okvirju organizacije posmrtninski fond, v katerega bi plačevali člani poleg redne članarine 8 Din še po 2 Din mesečno za posmrtninsko zbirko. Prečital je nato osnutek pravilnika posmrtninskega fonda NSZ, ki je bil potem soglasno sprejet. Odbor je dobil nalogo, da izdela vse podrobnosti, da prične posmrtninski fond čimprej z delom.

Tudi rudarji v Kočevju v narodnem taboru

Na binkošno nedeljo je spregovorilo tudi delavstvo rudnika v Kočevju. Na poziv NSZ se je zbralo v dvorani gostilne g. Beljana veliko število rudarjev. Zbranim rudarjem je strokovni tajnik tov. Kravos v daljšem govoru predočil veliko potrebo po nacionalni strokovni organizaciji. Orisal je bedni položaj delavstva, posebno onega v rudnikih, in povedal v jasni besedah, kje je iskati izhoda iz sedanjega težkega položaja. V svojem govoru je tov. Kravos povedal tudi zgodovino NSZ in vzrok ustanovitve organizacije. Ostro je žigosal one, ki delavstvo zapeljujejo v narodno mlačnost in ga navdušujejo za internacionalo. To je škodljivo za naš narod in nacionalni razvoj države. Nacionalno zavedno jugoslovensko delavstvo ne sme imeti uprtega pogleda v Amsterdam ali Rim, ono mora svoj pogled usmeriti v Beograd. Če pa že hočemo iskati internacionalnih vezi, jih moramo iskati v slovanskih prestolicah, v Pragi in Varšavi. Med jugoslovenskim, češkoslovanskim in poljskim narodno zavednim delavstvom se bo ravno te dni stvorila močna zajednica, ki bo prvi korak do slovanske vzajemnosti. Govornik je ob koncu pozval rudarje, naj se otresejo krivih prerokov in združijo v nacionalno fronto rudarjev. Govor tov. Kravosa je bil sprejet z velikim odobravanjem. Zbrano delavstvo si je po govoru tov. tajnika izvolilo pripravljalni odbor za ustanovitev podružnice NSZ, v katerega so bili izvoljeni za predsednika tov. Andrej Jurkovič, odborniki: Rovan Anton, Veliki Gabor, Čuk Karel, Novak Tone, Bičanič Pero,

Sijašno uspeli shod je zaključil predsedujoči ob splošnem navdušenju zborovalcev in klicanju NSZ.

Tudi drugi shod, ki se je vršil 17. maja, je bil prav dobro obiskan in se ga je udeležilo do 800 rudarjev, ki so pazljivo sledili izvajanjem govornikov in odobravalih dosedanje delo naše podružnice.

Vsi dosedanja shodi narodnega delavstva so pokazali, kako veliko simpatijo si je pridobila med rudarji NSZ. Tej edini pravi zastopnici rudarjev naj pristopijo še vsi oni, ki stremijo za boljše bodočnostjo.

Höglar Franc in Strahovnik Jožef. Pripravljalni odbor bo takoj vložil pravila in pričel z nabiranjem članov. Zborovanja NSZ se je udeležilo tudi nekaj marksistov, ki so prišli z namenom, da onemogočijo zborovanje. Eden se je tudi pripravil na govor. Odločna beseda tajnika NSZ pa jim je zaprla sapo in so jo še pred zaključkom sestanka lepo odkurili. — Pred kratkim se je ustanovila v Kočevju podružnica marksistične strokovne organizacije, v kateri so po večini organizirani tekstilni delavci in delavke. Nekateri, ki so se udeležili našega zborovanja, so odkrito priznali, da se jim ni nikoli povedalo, da je njihova organizacija protinacionalna in da ima centralo v Amsterdamu. Sedaj bodo iz organizacije izstopili, ker jim je Beograd in Ljubljana bližje nego Amsterdam. Ob tej priliki se je tudi ugotovilo, da je bil na sestanku marksistične organizacije tudi ravnatelj ljubljanske Delavske zbornice. Dobro bi bilo vprašati upravni odbor Delavske zbornice, če imamo zato nastavljenega ravnatelja, da hodi ustanovljat marksistične organizacije. To se mora na vsak način nehati. V Delavski zbornici bodimo vsi enaki. Ravnatelj te institucije naj ne bo eksponent ene same strokovne organizacije.

Delavstvo v Kočevju je spregovorilo. Ono je odločno v nacionalnem taboru in se ne bo nikoli dalo vzgajati v nacionalni mlačnosti. Če je kje potrebna nacionalna strokovna organizacija, je potrebna v Kočevju, in zato nje ustanovitev toplo pozdravljamo.

Sistem obratnih zaupnikov

Delavstvo se bori za demokratizacijo gospodarskega življenja. Ono hoče ne samo sodooločevati o svoji usodi, pač tudi sodelovati pri produkciji in distribuciji dobrin.

Povojni čas je ustvaril sistem obratnih sosvetov ali obratnih zaupnikov. Pod tem pojmom razumemo one zakonite ustanove, potem katerih dobi delavec v obratu več ali manj važno in odločujočo besedo, da tako delavec v obratu postane človek in ne samo slepi stroj. Sosveti ali obratni zaupniki imajo svoj poseben, v zakonu določen delokrog. Važnost in pomembnost zaupnikov ni v vseh državah enaka. Odvisna je od moči in vpliva organiziranega delavstva. V glavnem imajo sosveti možnost, da sodelujejo pri sprejemanju in odpuščanju delavstva, pri reševanju sporov, nastalih iz delovnega razmerja, da posredujejo pri podjetju v korist posameznega delavca ali posamezne skupine delavcev. Oni sodelujejo pri kolektivnih pogodbah. Kratko: sosveti tvorijo vez med obratom in delavstvom, da ustvarjajo na eni strani harmonijo med delavstvom samim, na drugi strani pa harmonično sodelovanje med delavstvom in obratom. Obratni sosveti imajo krasno socialno in gospodarsko funkcijo. Oni so očni in mati delavstva, prvi in neposredni zaščitniki delavskih interesov. Ponekod gre funkcija obratnih sosvetov še dalje. Oni sodelujejo tudi v tehničnem in trgovskem vodstvu obrata, da tako bogate in dobre izkušnje delavstva pridejo v korist obrata in v njem zaposlenega delavstva.

Tudi naš zakon o zaščiti delavcev pozna sistem obratnih zaupnikov. Zakon je zelo nepopoln, v glavnem zaradi tega, ker obratnim zaupnikom ne nudi zadostne zaščite. Mi imamo vsak dan priliko slišati in čitati, kako so obratni zaupniki

zaradi objektivnega in odločnega zastopanja interesov delavstva preganjani. Podjetja pač nečejo razumeti veliko socialno in etično funkcijo zaupnikov in pač njih udejstvovanje onemogočujejo z borbo proti zaupnikom.

Ravno v pomanjkanju zadostne zaščite zaupnikov pa tiči za delavstvo samo velika nevarnost. Podjetja znajo z raznimi koncesijami in ugodnostmi pridobiti zaupnike zase, tako, da se ti zaupniki iz delavskih zaupnikov spremenijo v zaupnike podjetja. Vsi zaupniki niso na višini, podlegajo slabostim in da dobijo zase koristi, se udinjajo podjetjem, katero zna tako ustvariti videz, da je delavstvu naklonjeno, ako je naklonjeno zaupniku. Pri tem pa zaupnik dela po željah podjetja, se hoče podjetju prikupiti, postaja manj odločen, je popustljiv, pogosto pasiven. Važne trenutke, kateri bi bili za pridobitev ene ali druge udobnosti za delavstvo ugodni, pusti neizkoriščene ali slabo izkoriščene. Zato so mnoga podjetja zaupnikov vesela, ker se v danem trenutku morejo skriti za njih hrbet. Delavstvo je proti takim zaupnikom brez orožja; nima moči proti njim nastopiti, ker se boji maščevanja in preganjanja od strani — lastnega zaupnika.

Obratni zaupniki morajo postati pravi in vsestranski zaupniki delavstva, od podjetja popolnoma neodvisni. Vzdrževanje zaupnikov mora biti stvar delavcev samih. Funkcijska doba ne sme biti predolga, ponovne volitve ene in iste osebe ne smejo biti pogosto mogoče, zaupnike morajo voliti strokovne organizacije, katerim naj imajo možnost zaupnika vsakokrat odpoklicati. Manjšine morajo biti primerno zaščitene.

V času kriz je sistem zaupnikov veljavna stvar. Zakon je treba nujno novelirati.

Brezposelnost

Po cenitvah Mednarodnega urada dela v Ženevi je bilo na svetu koncem tega leta okrog 20 milijonov brezposelnih. Relativno največ brezposelnih je imela Nemčija. Tam je bil brez posla vsak šesti dela sposobni človek. Potem sledi z visokimi številkami druge industrijske države. Značilno je, da je zajel val brezposelnosti tudi Ameriko, pravilčno deželo naravnega bogastva in materialnega blagostanja.

Kje so vzroki svetovne brezposelnosti? Kratek pregled v statistiko nas uči, da se producira na svetu vsega preveč. Preveč žita, preveč industrijskih surovin, preveč industrijskih izdelkov. Svetovni produkcijski aparat ne odgovarja konzumu in potrošni možnosti. Evropa je bila že pred vojno deloma preindustrijalizirana. Med vojno ta industrija ni mogla skrbeti za potrebe prekomorskih konzumentov. To je močno pospešilo industrijalizacijo teh pokrajin, ki je bila že brez tega v naglem razvoju. Zlasti je med vojno mogočno narasla industrija Amerike. Produkcijski aparat Amerike, industrijski in poljedelski, se je razvil med vojno tako, da je mogla dati Amerika po vojni obubožani Evropi za celih 8 milijard dolarjev raznih proizvodov. Med vso svetovno vojno pa je zalagala Amerika Evropo z vojnim materialom in živili. Temu primerom je tudi razvila svoj produkcijski aparat. Po vojni so evropske države svojo predvojno industrijo obnovile in z racionalizacijo njeno kapaciteto še silno povečale. Amerika je napravila iz tega pravilen zaključek in se je skušala odkodovati za izpad liferacij v Evropo z ojačenjem svojega notranjega konzuma. Sedanja težka kriza v Ameriki pa dokazuje, ne kakor nekateri pogrešno sklepajo, da ta zaključek ni bil pravilen, ampak da ameriški konzum daleko ni bil dovolj jak, da bi potrošil silno naraslo ameriško proizvodnjo. Napram Evropi pa Amerika ni vodila politike, ki bi pojačala tudi

evropski konzum in poživila trgovske stike med Evropo in Ameriko.

Na tej in oni strani oceana je glavna hraba v silnem razmahu produkcijskih sredstev, s kojimi ni šlo roko v roki po- višanje konzuma.

Kako je z brezposelnostjo pri nas v Sloveniji? Glasovi, ki se tudi slišijo, da pri nas prave brezposelnosti ni, niso točni. Posebno v zimskem času je brezposelnost posebno huda. Brezposelnih je pri nas več, kakor jih je registriranih pri borzi dela, ki registrira vsako zimo okrog 3000 brezposelnih. Naši gradbeni delavci se na borze dela navadno ne hodijo registrirati, ker tam ne morejo najti dela in ker so po praksi borze dela sezonski delavci tudi izključeni od podpor. Vendar jih je smatrati v velikem delu za prave brezposelnih, ker služijo med letom tako malo, da je absolutno izključeno, da bi si mogli za zimske mesece kaj prihraniti. Razlika med številom članov Okrožnega urada v najvišji in najnižji sezoni pa znaša 10% članstva, kar bi dalo število 10.000 sezonskih v zimi brezposelnih delavcev.

Toda brezposelnost ne ostane v Sloveniji le zimski pojav, ampak tudi tekom poletja ne bodo dobili vsi delavci zaslužek. Vzroki, ki povzročajo po drugih državah brezposelnost, so merodajni tudi za našo državo, četudi v nekoliko zmanjšani meri, ker pri nas še ni državno gospodarstvo v tako veliki meri navezano na industrijo, kot n. pr. v Nemčiji, Angliji ali Ameriki. Vendar je z brezposelnostjo tudi pri nas hudo. Podjetja reducirajo svoje obrate, v kolikor jih sploh ne ustavljajo za daljšo ali krajšo dobo. Tudi racionalizacija zmanjšuje število delavcev. Armada brezposelnih je vsak dan večja. Javni faktorji bodo morali resnejše obravnavati problem brezposelnosti in ne bo moglo ostati le pri malih podporah Borz dela. Država, banovine in občine se bodo morale odločiti za večja javna dela.

Zborovanje kovinarjev na Jesenicah

V petek 22. maja je sklicala podružnica NSZ na Jesenicah zborovanje podružničnih članov, katerega se je udeležil tudi tajnik Izvršilnega odbora NSZ tov. Kravos iz Ljubljane. Sestanek, ki je bil razmeroma dobro obiskan, je otvoril podružnični predsednik tov. Kralj. Tajnik tov. Kravos je prečital dopise, katere je poslal v imenu Saveza metalskih radnika g. Jurij Jeram. Po daljši debati je članstvo sprejelo resolucijo, ki bo skupno z ostalimi strokovnimi organizacijami poslana KID in ki se glasi:

»Na podlagi dopisa KID, poslanega delavstvu potom glavnega zaupnika z dne 5. decembra 1930, izjavlja KID, da je pripravljena sporazumeti se za novo kolektivno pogodbeno razmerje delavstva s podjetjem potom razgovorov legitimnih zastopnikov delavstva in po posredovanju glavnega zaupnika delavstva.

Sklicujoč se na to izjavo KID, želi delavstvo, da se vrši na podlagi redi-

giranega predloga delavstva za novo kolektivno pogodbo, predloženega dne 18. maja 1931, zaključna razprava, za katero naj določi dan, kraj in naslov.«

Na zborovanju se je sklenilo, da se sporoči glavnemu zaupniku tekst sprejete resolucije, katero naj odpošlje KID. Narodna strokovna zveza je s tem svojim zborovanjem ponovno pokazala, da je vselej pripravljena nastopati skupno za obrambo delavskih interesov. Žal pa, da se je moralo na tem zborovanju ugotoviti, da nekateri niso za skupnost, nego to skupnost s svojimi izpadi proti naši organizaciji razbijajo. Vzlic vsemu pa je zborovanje sklenilo, da se nastopa skupno pri tekočih pogajanjih s KID. Narodno zavednim kovinarjem, ki znajo čuvati složnost in interese celokupnega delavstva, pa gre vse priznanje. Taki odlični možje so vsega spoštovanja vredni. Naj bodo vsem za vzor.

Ne zaničujmo se sami!

Preučena in sveta »Delavska Pravica« nam hoče v svoji zadnji številki in pod zgornjim naslovom deliti nauke. O, sancta Simplicitas! Kdo nam bo delil nauke, kaj? Oni, ki so morda že pozabili na stare čase, ko jim je žito šlo v klasje in ko so se posluževali še veliko hujših reči, kot pa si jih more delavec sploh misliti. Nam očitajo, da se poslužujemo sredstev, ki niso resnična in ki žalijo dostojanstvo delavca. Kaj pa pred leti velespoštovana gg. krščinski socialisti, ko ste imeli na mehkih stolčkih ministre, recimo g. dr. G. in druge. Kaj pa takrat, ali niso bili vaši predali vsi polni samih hval in dokazov, da je vaš minister ta in ta ukrenil to in to in je s tem pokazal veliko ljubezen do delavstva in pozivate nato delavstvo, da vstopi v JSZ. In vi, ki ste res varali delovno ljudstvo, prihajate danes z moralnimi nauki. No, to pa je že višek, da ne rečemo kaj ostrejšega. Naše iskreno in možato postopanje vodi v konsolidacijo delavskega pokreta. Podčrtavamo vaše debelo tiskane besede: »Med delavci morajo imeti besedo in veljavo le resni značaji in le poštena sredstva.« Ker ste zavpili v času, ko vidite, da je naš nacionalni delavski

pokret v zmagovitem pohodu, vam pritrdimo, da morejo le resni značaji — ne hlapi — in pa poštena sredstva imeti besedo in veljavo. H koncu še to. Naslov vašega članka je docela zgrešen, ko je naslovljen na nas. Za vas bi veljalo, da vam mogočno zakličemo besede »ne zaničujmo se sami!« Zaničujete se pa sami s tem, da klečeplazite po Rimu in nosite v nenasitno žrelo našega največjega narodnega nasprotnika krvavo prislužene novce jugoslovenskega delavca. Kdor zaničuje se sam ...

Velikodušni boljševiki

Poljski listi poročajo o čudnem dogodku v Lvovu. Sovjetski agenti so baje širili med številnimi brezposelnimi vosti, da bodo lahko dobili podporo in celo delo pri sovjetskem konzulu. Na določen dan je oblegala sovjetsko poslopje velika množica. Sovjetski uradnik je množici naznanil, da bo plačana za zamujen čas in je potem med navzočimi pričel deliti ameriške bankovce po en dolar. Med tem je fotografiral drug uradnik ta prizor za film. Poljski listi zatrjujejo, da so vprizorili boljševiki to komedijo za film »Sovjetska Rusija — domovina proletarcev«, ki ga sedaj posnemajo v Moskvi. Poljska policija je namreč morala razgnati vedno večjo gnečo in to bo prizor s »klanjem brezposelnih«.

Kongres češkoslovenske obec delnicke

O binokostnih praznikih so se zbrali na kongresu Československe obce delnicke v Pragi zastopniki bratskega češkoslovaškega naroda z vseh delov republike. Československa obec delnicke, ki šteje nad pol milijona organiziranega delavstva, je edina narodno in socialno orientirana strokovna organizacija v bratski Českoslovaški republiki. Ta organizacija je priredila 23. t. m. dopoldne delegatsko zborovanje, na binokostno nedeljo pa glavno skupščino, na kateri je med drugimi govoril tudi senator br. Václav Klofač. V ponedeljek je bila prva konferenca slovenskih narodnih strokovnih organizacij, na kateri se je razpravljalo o ustanovitvi Zveze slovenskih nacionalnih strokovnih organizacij.

Kongresa ČOD so se udeležili tudi zastopniki Narodno strokovne zveze in sicer sta odšla v Prago naš predsednik tov. Juvan in podpredsednik tov. dr. Bohinjec. Pridružila sta se jim tudi delegata Jugoslovenskih nacionalnih rudničnih sindikatov iz Beograda in Zagreba, tako da so bili Jugoslovenci zastopani po delegatih iz treh glavnih centrov naše države. Poleg naše delegacije pa so se kongresa udeležili tudi Poljaki.

Želimo kongresu naših bratov obilo uspeha, želimo pa tudi prav iskreno, da bi prva skupna konferenca zastopnikov slovenske nacionalne vzajemnosti obrodila kar največ uspeha. Československi obec delnicke in vsem bratom in sestram naše iskrene pozdrave.

Delavci, zahtevajte 50 odstotno doklado za nadurno delo!

Te dni smo imeli v Ljubljani prvi slučaj, da so se delavci ojunčili in tožili podjetnika za plačilo 50% doklade za nadurno delo. Tožen je bil nemški tovarnar g. Erik Krisper, ki ima svojo tovarno čevljev v Zg. Šiški in ki je odpustila nekaj delavcev samo radi tega, ker so se organizirali v svoji nacionalni organizaciji. Delavci, ki so se čutili z neupravičenim odpustom prizadeti, so si poiskali pravico za izplačilo nadurne doklade. Na obrtnem sodišču se je vršila razprava, ki se je 19. maja zaključila, ker se je dosegel sporazum, po katerem je moral g. Krisper plačati delavcem lepe denarce za nadurno doklado. Delavci, ki so že dolgo brez zasluzka in žive v pomanjkanju, so pri-

stali v poravnavo samo, da pridejo čimprej do denarja. In so tudi prišli, ker jim je tovarnar takoj izplačal pogojeno svoto. (Ta primer naj služi vsem delavcem za pouk, da je zakon tu in se je treba po njem ravnati. Da se pa v bodoče izognemo tožb, naj delavci prijavijo inspekciji dela vsak slučaj, če se jih sili delati nadurno delo, ne da bi bilo plačano. Ni treba drugega, kot da se zglase v tajništvu Narodno strokovne zveze in dajo slučaj na zapisnik. Le na ta način bomo primorali delodajalce, da bodo spoštovali zakone. Pred zakoni moramo biti vsi enaki. Če mi spoštujemo zakone, zahtevamo najodločneje, da jih spoštujejo tudi drugi.

Nar.-strokovna zveza

Seja upravnega odbora NSZ. Izvrševalni odbor Narodno strokovne zveze sklicuje za v nedeljo 7. junija t. m. ob 9. uri dopoldne v posvetovalnici Delavske zbornice sejo upravnega odbora. Delegati podružnic so že prejeli vabila za to važno sejo, vendar jih tudi tem potom pozivljamo, da se seje sigurno in točno udeležijo.

Uradne ure tajništva NSZ. Tajništvo NSZ je odslej naprej odprto vsak dan od 8. do 12. in 3. do 7. ure zvečer. S tem je dana prilika vsem članom v Ljubljani, da se tudi po delu lahko zgledajo v tajništvo. Tajništvo sprejema tudi članarino za ljubljansko podružnico in vrši vpise novih članov. Tajništvo daje tudi popolnoma brezplačno vse pravne nasvete v socialnih in drugih nasvetih. Poslužujte se strokovnega tajništva.

Poziv dramskim diletantom. Pri Narodno strokovni zvezi, odsek stavbinskih delavcev, se je ustanovil dramatični odsek. Odsek prosi vse ljubljanske člane in prijatelje organizacije, ki imajo ljubezen do dramatike, da se prijavijo v dramatični odsek. Prijavitelj se je osebno ali pismeno na naslov: Ivan Furlan, tajništvo Narodno strokovne zveze, palača Delavske zbornice, Miklošičeva cesta, vogalni vhod nad knjižnico II. nadstropje.

Jesenice.

Podružnica NSZ na Jesenicah je imela 26. aprila dopoldne svoje člansko zborovanje v društvenem lokalu pri Kobalu na Savi. Na sestanek je prišlo članstvo v prav lepem številu.

Sestanek je vodil podružnični predsednik tov. Kralj. Govoril je tajnik tov. Kravos iz Ljubljane, ki je razpravljal o položaju delavstva v Jugoslaviji, o gospodarski krizi in njenih vzrokih, o borbi delavstva za zboljšanje položaja itd. Njegov govor so člani pazljivo poslušali in ga ob koncu nagradili z odobravanjem.

Obratni zaupnik tov. Barborino z Javornika je poročal o poteku pogajanj z KID, ki se vršijo že nekaj mesecev in se še niso definitivno zaključila.

Predsednik tov. Kralj je pozval članstvo, naj se z vso ljubeznijo oklene

svoje organizacije, ki je v današnjem času bolj potrebna kot kdaj prej. Kolikor mož bomo šteli, toliko moči bomo imeli. Pozval je članstvo, naj agitira za organizacijo vseh povsod. Mnogo je takih, ki še niso organizirani, vse te je treba privedi v organizacijo. Po lepem nagovoru je tov. Kralj zaključil lepo uspelo zborovanje.

Podružnica NSZ na Jesenicah javlja članstvu:

Na Javorniku je podružnica postavila pred tovarno ob državni cesti oglasno tablo, na kateri se odslej objavljajo vsi razglesi podružnice. Članstvo prosimo, da pazljivo sledi našim razglasom.

Podružnica je izvolila nekaj organizacijskih zaupnikov, katerim je poverila nalogo agitacije med delavstvom. Te zaupnike prosim, da se poprimejo dela z vso ljubeznijo in dobro voljo. Naše število se mora povečati na vsak način. Tudi na Jesenicah se moramo osvoboditi tujega jarma. Zato vsi zaupniki na delo z geslom: »prost mora biti naš rod, na svoji zemlji svoj gospod!«

ŽIRI

Naša podružnica je imela v soboto 25. aprila t. l. zvečer v Sokolskem domu krasno uspelo člansko zborovanje. Zborovanje je vodil podružnični predsednik tov. Pavel Zajc, ki je uvodoma pozdravil zborovalce in tajnika centrale tov. Kravosa ter pojasnil namen zborovanja.

Podružnični tajnik tov. Mrovlje Delfin je imel lep nagovor na svoje tovariše in jim med drugim povedal, da se tudi žirem približuje hoda ura in da je Zadržna čevljarjev že pozvala zastopnike organizacije k razgovoru za reguliranje pomočniških plač. Ker ve že vsak otrok, da delodajalci še nikdar niso zelitevali reguliranja plač navzgor, nego obratno, je jasno, da stojijo pomočniki pred novo hudo uro. To bo lahko prestat, če se bodo vsi zavedali solidarnosti in bodo vsi sledili klicem strokovne organizacije. Tov. tajnik je dalje razmotrival sedanje stanje čevljarskega pomočnika in iz njegovih izjav je bilo razvidno, da ni rožnato. Pomočnik zasluži dnevno od 20—25 Din in mora

s tem zaslužkom preživljati sebe in družino. Svoj zaokroženi govor je končal tov. tajnik s pozivom, da se vsi trdno oklenejo strokovne organizacije, ker le sloja jači in nesloga tlačii.

Centralni tajnik tov. Kravos je nato v daljšem govoru orisal delavski položaj v Jugoslaviji in tolmačil govor direktorja Mednarodnega urada dela, ki ga je imel tisti dan v Delavski zbornici in katerega se je v žireh prav dobro slišalo v radiu. Dotaknil se je tudi razmer žirovskih čevljarskih pomočnikov, ki so mu prav dobro znane in dal navodila, kako postopati pri razgovorih z delodajalci. Tudi tov. Kravos je priporočal pomočnikom, da se z večjo ljubeznijo oklenejo svoje organizacije. Ob koncu govora je pozdravil zbrane podružnične člane v imenu centrale. Viharno odobravanje je pokazalo, da so člani odobravalni vsa izvajanja govornikov. Lepo uspelo zborovanje je zaključil tov. Zajc in se ponovno vsem zahvalil za mnogobrojno udeležbo.

LUČE

Visoko pod našimi planinami, pod krasno Raduho in Ojstrico, v lepi vasi Luče imamo svojo postojanko, kateri pripadajo delavci iz vse okolice Logarske doline. V obmejnih krajih je naš delavec narodno zaveden in si je zato ustanovil podružnico NSZ.

Podružnica je imela v nedeljo 17. maja jutraj svoje zborovanje, ki je bilo nenavadno lepo obiskano. Sestanek je vodil in otvoril podružnični tajnik tov. Kocijan, ki je pozdravil delegata centrale tov. Kravosa in številno zbrane člane.

Tajnik tov. Kravos je potem v skoro dveurnem govoru pojasnil vzroke današnje gospodarske krize in orisal življenje našega delavca. V svojem govoru se je dotaknil tudi bede rudarjev in povedal strmečim zborovalcem, kako živijo ti najbednejši med bednimi. Pri tem je tudi pohvalno omenil delovanje in skrb bana dr. Marušiča za delavstvo in mu izrekel zahvalo za njegovo res očetovsko skrb. (Viharno pozdravljanje bana). Svoj govor je tov. tajnik zaključil s tem, da je pozval zborovalce, naj gredo kot čebele na delo in zberejo v organizacijo še vse neorganizirane, ker le z močno organizacijo so zasigurani uspehi. Obljubil je tudi, da bo NSZ posvetila vso pažnjo lesnemu delavstvu v Lučah in okolici, kateremu grozi brezposelnost.

Na predlog tov. Kocijana je bila z velikim navdušenjem sprejeta pozdravna brzojavka banu, ki se glasi:

»Banu dr. Marušiču, Ljubljana.

Narodno delavstvo, zbrano 17. maja v Lučah, Vas udano pozdravlja in Vam želi mnogo uspeha v Vašem tako plodonosnem delu za napredek narodnega pokreta. Podružnica Narodno strokovne zveze v Lučah.«

Tajnik tov. Kocijan se je v imenu članstva zahvalil tov. tajniku Kravosu in zaključil krasno uspelo zborovanje.

Popoldne je obiskal tajnik tov. Kravos člane v Solčavi in se pogovarjal o križih in težavah, ki morajo tudi to delavstvo.

Podružnica v Lučah se bavi z mislijo ustanoviti v Lučah sokolsko četo. NSZ je naprosena, da preskrbi za ta obmejni kraj vadiatelja, ki bi vodil sokolsko četo. Tej želji bo NSZ ugodila.

CELJE

V Celju imamo veliko število narodno zavednega delavstva, ki pa nima svoje strokovne organizacije. Delavstvo, v kolikor je organizirano, ima svojo marksistično organizacijo, katero pa je

Milijonska dedščina španskega škofa

Premožna židovska rodbina d'Aguiar, ki je živel v sedemnajstem in osemnajstem stoletju v Španiji, je privzela zaradi videza in pa zato, da bi ušla španski inkviziciji, katoliško vero. Inkvizicija pa je odkrila, da je katoličanstvo d'Aguiarov samo navidezno. Odločni činitelji so zato poskrbeli, da so rodbino izkoreninili — razen dveh sinov, ki sta pravočasno pobegnili iz Španije. Eden izmed njih je študiral bogoslovje, postal škof ter bežal najprej na Nizozemsko, potem pa v Avstrijo. Tam je vzel za vlade Marije Terezije v zakup tobačni monopol, s čemer si je pridobil veliko premoženje. Čez nekaj let se je prese-

narodno delavstvo pričelo odklanjati, ker vzgaja naše ljudstvo v nacionalni mladoosti, kar je posebno za celjske razmere ne samo škodljivo, nego celo nedopustno.

Celjski narodno zavedni delavci si bodo zato ustanovili nacionalno strokovno organizacijo in pristopili k Narodno strokovni zvezi. Delavcem ne ugaia tudi to, da imajo marksistične organizacije veliko zaslonbo pri tovarnarjih, ki so skoro vsi Nemci in jim je seveda ljubša organizacija, ki ima centralo izven Jugoslavije in ima do cela nemško obeležje, kar dokazuje tudi s tem, da ima svoje tiskovine in knjižice dvojezične in sicer slovenske in nemške.

V najkrajšem času se bo vršil informativni sestanek NSZ, na katerem se bo ustanovil pripravljalni odbor za ustanovitev podružnice.

Akcijo naših celjskih tovarišev iskreno pozdravljamo in jim želimo obilo uspeha.

ŠT. PAVEL

Če smo kdaj pogrešali strokovno organizacijo, jo pogrešamo sedaj, ko je prišla nad nas huda ura. Ko smo imeli močno strokovno organizacijo, nismo znali ceniti, kaj imamo. Tudi smo bili gluhi na vse opomine, da ni vsak dan nedelja. Živelimo smo brezbržno in se v tej brezbržnosti odtujili svoji strokovni organizaciji. In še nismo bili dolgo brez nje, je že zapel bič nad našimi glavami in mnogo naših tovarišev je moralo iz tovarne. Tkalnica, ki je prej obratovala na dva in tri pase, je skrčila obrat na en pas in nas skoro dve tretjini reducirala. Delavstvo je obupano, ker je izgubilo stalen in siguren zaslužek in se vseppek sprašuje, kako dolgo bo trajala kriza v tovarni. Razum onih, ki so redno plačevali organizacijo, so ostali vsi brez vsake podpore in jih zato tare skrb še bolj. Delavstvo šele sedaj uvidi usodno napako, ki jo je napravilo s tem, da se ni držalo svoje organizacije. Nekateri šele sedaj uvidijo, kaj so imeli v organizaciji in si jo želijo nazaj. Jaz vam pišem in prosim v imenu vseh nas, ki smo ostali na cesti, da se nas spomnite v teh težkih časih in ustanovite znova vašo organizacijo, v katero bomo vstopili prav vsi in je nikdar ne bomo zapustili, ker je bila ta šola pretrda. Vse tovariše pozdravlja Vaš — Z. Tovarišu moramo povedati, da organizacija obstoja in je ni treba znova ustanavljati, le prijaviti se je pri odboru in postati znova član. Tudi drugim naj to pove. Če bodo delavci vsi organizirani, bo lažje preboleti krizo. Delavci naj ne obupajo, nego se oklenejo svoje organizacije in vse bo še dobro. Nikoli ne sme delavec pozabiti, da je v organizaciji njegov spas.

BLED

Pri nas se je vse prenovilo. Bled je ves nov in ga komaj še spoznaš. Vse je dobilo lepo svetlo in veselo lice. Le naša delavska lica so ostala črna in žalostna. Nas tarejo težke skrbi, katerih se ne moremo zlahka iznebiti. Da pa bodo tudi naša lica enkrat svetlejša, smo sklenili ustanoviti svojo strokovno organizacijo. Že smo na delu, da ustanovimo podružnico Narodno strokovne zveze in v kratkem se bomo prvič sestali, da se o tem pogovorimo. Vsi čutimo nujno potrebo po organizaciji in zato je v nas dozorel sklep: organizirajmo se! Sporočamo vam to veselo novico in prosimo, da nas pri pripravljalnem delu podpirate. Blejski delavci iskreno pozdravljamo našo nacionalno strokovno organizacijo in kličemo živela NSZ.

Fl v Anglijo, kjer je bil povišan v lorda. 1800. je umrl in zapustil 40 milijonov funtov. Ko se je mudil na Dunaju, je ustanovil sefardsko židovsko občino in ji sezidal hram v Zirkusgasse.

Škofov brat pa je ostal v Avstriji, kjer si je uredil žganjarno. Pisal se je Agular. Ko so pred časom poizvedovali po veliki zapuščini brata-škofa, se je izkazalo, da dedščina res obstoja in da je deponirana pri raznih denarnih zavodih. Hranj jo 39 bank. Ampak stvar je konec konce le tragična: potomci ne razpolagajo s sredstvi, ki so potrebna, da se pošlje zaupna oseba na Angleško, kjer je treba ugotoviti smrt škofa d'Aguiarja. Če bi bilo to vprašanje rešeno, bi podedovali ogromno premoženje.